

TILVÆKST Salgsafgrøder nr. 5, 26. marts 2020

Indhold

- **MARK**
- Aktuelt i marken
- Opfølgende ukrudtsbehandling i vintersæd
- Gylle til vårsæd
- **REGLER OG TILSKUD**
- Gødningsregnskab og sprøjtejournalindberetning – fristen er udsat
- **ARRANGEMENTER**
- Arrangementer og besøg

MARK

Aktuelt i marken

Af planterådgiver Susanne Frydendal Nielsen

Langt om længe lysner det med tørvejr og solskin. Der er stor variation i afgrødernes stadie og markernes tilstand. Nogle er godt i gang med såning af vårsæd mens andre stadig afventer, at markerne bliver farbare. Også blandt rapsmarkerne er der stor variation, hvor de første så småt er ved at blomstre er andre stadig knapt kommet rigtigt i gang og er endnu under 15 cm høje. Hvis rapsen endnu ikke er færdig gødsket, men marken farbar, vil det være fint at få gjort i den kommende periode, især hvis det kan koordineres med efterfølgende nedbør. Hvis du planlægger at give rapsen gylle i disse dage med tør luft, høj indstråling og vind, så vær opmærksom på, at en stor andel vil fordampe, og overvej om en omfordeling af gyllen vil være en bedre løsning.

Har man sået vårbyg vil det også blive aktuelt at bekæmpe ukrudt senere, der vil dog være nogle situationer, hvor det anbefales at bruge 0,1 L/ha DFF til at dække af straks efter såning, og så følge op med endnu en ukrudtssprøjtning senere. Det er i tilfælde, hvor der

- sås vårsæd (må ikke anvendes i havre) tidligt
- er frøgræs i sædskiftet, og man ønsker at eliminere enårig rapgræs
- er store bestande af enårig rapsgræs
- forventes problemer med flyvehavre. Ved at bruge DFF ved såning kan den næste ukrudtssprøjtning udskydes lidt, hvorved sandsynligheden for at ramme flyvehavren med flyvehavremiddel øges.

Prioritering af opgaver

Efterhånden, som marken bliver farbar, vil både såning, gødskning og ukrudtssprøjtning være opgaver som kæmper om opmærksomheden. Hvis det er presset med tid til såning og gødskning af vårsæden, er første prioritet at få lavet et godt såbed til såningen, dernæst fokuseres på gødskning. Strategien for ukrudtssprøjtningen i vintersæden gennemgås i det følgende afsnit "**Opfølgende ukrudtsbehandling i vintersæd**", men da der i skrivende stund er udsigt til nætter med frost over mange timer, bør ukrudtsbekæmpelsen helst udsættes, til nætterne også bliver lunere.

Opfølgende ukrudtsbehandling i vintersæd

Af planterådgiver Birgit Vestergård

I år er "opfølgende behandling" et vidt begreb, da den indsats, der er foretaget, varierer meget fra mark til mark. Derfor har vi mange løsningsforslag med i tabel 1. Udgangspunkt er her foregående behandling med Boxer/DFF i efteråret. Ved en sådan effektiv behandling med midler tilhørende resistensgruppe N hhv. F, kan man bruge midler fra resistensgruppe B uden den store risiko. I tabel 1 ses midlernes resistensklasser. Har man derimod marker, der ikke er behandlet i efteråret, er der i høj grad grund til at minimere brugen af midler fra resistensgruppe B.

Hvornår skal der behandles

Det korte svar: Når det, man vil ramme, er fremspiret. Især græsukrudt er vigtigt at behandle, før det bliver for stort. Derudover er der for visse midler et hensyn til senest lovlige behandlingstidspunkt. Helt aktuelt er nattefrost en faktor, der bør overvejes.

Behandling med de i tabel 1 angivne løsninger kan normalt udføres uden problemer ved ned til ca. - 1 °C i følgende uges tid uden problemer. Ved massiv ukrudtsbestand kan det *undtagelsesvis* blive nødvendigt at behandle forud for temperaturer på ned til minus 3-4 °C de følgende dage. Dette vil givet påvirke kornet negativt. Påvirkningen kan mindskes ved kun at have ét middel i sprøjten, samt det tilhørende additiv. Ved behandling med Cossack OD eller Hussar bør man anvende spredeklæbemiddel som additiv.

En del midler angives at virke optimalt ved temperaturer på 8-10 °C. Mod besværlige arter er det som regel bedre at behandle tidligst muligt på småt ukrudt, frem for at vente på den optimale temperatur. I tabel 1 virker løsning 1 og 6 f.eks. fornuftigt ved omkring 5 °C - blot der er vækst i ukrudtet samt, af hensyn til kornet, helst ikke forud for nattefrost.

Billede 1 Blanding med Cossack OD (0,45 l/ha) og DFF (0,08l/ha) har virket fint på enårig rapgræs og stedmoder ved behandlingen d. 8.-2. selv om der efterfølgende blev køligt (Foto: Birgit Vestergård, SAGRO).

Billede 2 Samme blanding som på billede 1, men med dårlig virkning på fuglegræs, der nu sidst i marts er lidt for friske i hjerteskuddene. Her er tilsyneladende ingen effekt af Cossack-delen, antageligt på grund af resistens, og DFF kan ikke holde effekten. Der planlægges opfølgning med Pixxaro i denne mark (Foto: Birgit Vestergård, SAGRO).

Strategiske overvejelser

Især besværligt græsukrudt som f.eks. væselhale breder sig. Ofte ses det først i foragre. Her bør det fjernes, mens man kan, før det spreder sig ind i marken. Lug eller afsvidning med glyfosat og omså med vårsæd, hvis der er for meget for lugning. De gængse løsninger har begrænset effekt. Maks. dosis Cossack OD kan dog (ikke godkendt i vinterbyg) hæmme væselhale.

Billede 3 Væselhale i vinterraps: Tyndbladede planter (ligner rødsvingel) der ofte står i små totter i marken (Foto: Niels Holmgård, SAGRO).

Tiltag, der mindsker græsukrudt

- Vårsæd mindsker frøsætningen i de fleste græsser

- Sen såning (sidst i september) af vintersæd mindsker spiringen
- Urørt stub så længe som muligt giver størst dødelighed af ukrudtsfrø (undtaget gold hejre og spildkorn af vinterbyg, som man kan provokere til spiring med en øverlig harvning lige efter høst)
- Beskyt markkanter mod græsmidler, så der bliver en tæt bestand af (fredelige) naturlige græsser. Afslå hellere end sprøjt.
- Rengør høstmaskiner efter høst af marker med besværligt græsukrudt
- Ekstra fokus på foragre. F.eks. at sprøjte disse til sidst, så man ikke ødelægger "sprøjtelaget" ved at vende i det. Hvis man pløjer, er det en god ide at skifte bredde på forageren, så sammenpløjningen skifter placering fra år til år.
- "Målrettet" pløjning har effekt på alle fremspirede græsser- også de kemi-resistente.

Forholdsregler ved mulig omsåning

Som det ses af tabel 1 er det kun Hussar Plus OD af midler med græseffekt, der er godkendt i både vintersæd og vårbyg. I praksis er der dog flere eksempler på vårbyg der efter nogle dages stress er groet videre efter at være blevet ramt af en mindre dosis Cossack OD. Der er ingen af de nævnte græsmidler, der er godkendte i havre- og havre tåler ikke midlerne.

Af græsmidlerne er Topik, Foxtrot og Primera rene bladmidler, dvs.. behandling før evt. omsåning skader ikke vårsæden. Til gengæld vil spirende vårsæd bekæmpes helt. Broadway har en smule jordefeffekt, mens Hussar og Cossack har en del, dvs.. vårsæd, der spirer efter behandling vil hæmmes, især havre.

Iblanding af mangan

Mangan hæmmer angiveligt virkningen af ukrudtsmidlerne en smule. Vi anbefaler dog iblanding af 1 l flydende manganprodukt som hovedregel. Grunden er at god manganforsyning bl.a. øger planternes evne til at danne "solfilter". Denne egenskab prioriteres, da kornet i værste kan dø af for meget sol kombineret med for dårligt filter.

Undtagelsen m.h.t. mangan er, hvis man er nødsaget til at behandle ved udsigt til nattefrost. Her vil mangan øge svidningsgraden i kornet. Mangan bør da udsprøjtes for sig selv, ved mere stabile temperaturer. Ved endnu lavere natterperaturer bør der ikke behandles mod ukrudt.

Tabel 1. Opfølgende ukrudtsbehandling i vintersæd: Ukrudt med maks. 5-6 blade dvs. ikke efterårsfremspiring. NB efter efterårsbehandling uden "minimidler". Priser fra Middeldatabasen.

Gylle til vårsæd

Af planterådgiver Susanne Frydendal Nielsen

Gylle kan udbringes til vårsæd før eller efter såning. Valget påvirker den udbringningsteknologi, der skal benyttes, men valget har også betydning for udnyttelsen af gyllens næringsstoffer. Vær opmærksom på reglerne i forbindelse med forsuring.

Det er nu igen tiden, hvor der skal udbringes husdyrgødning til vårsæde afgrøder. Da husdyrgødningen ofte bidrager med hovedparten af de næringsstoffer der tilføres afgrøden, er det vigtigt at tage beslutninger, der sikrer, at man opnår den bedste udnyttelse af husdyrgødningens næringsstoffer.

Gylle kan udbringes til vårsæd før såning eller efter fremspiring. Valget har indvirkning på den udbringningsteknologi, der skal benyttes, men valget har også indflydelse på kvælstofudnyttelsen af den udbragte gylle. Dette er nærmere beskrevet i det følgende.

Udbringning før såning

Udbringning før såning giver normalt den højeste og mest sikre udnyttelse af gyllens kvælstof. Ved udbringning før såning undgås kørsel i afgrøden og de struktur- og afgrødeskader det kan medføre. Gyllen bør udbringes så tæt på såtidspunktet som muligt, da en tidligere udbringning øger risikoen for kvælstofudvaskning, især på grovsandede jorder i nedbørsrige egne.

Hvis gyllen udbringes før såning, skal den nedfældes eller alternativt være forsuret.

Gylle kan alternativt udbringes med slæbeslanger eller slæbesko før såning, hvis den forsures før eller i forbindelse med udbringningen og nedmuldes indenfor 4 timer. Forsuring af gylle har den fordel, at det kan dække afgrødens svovlbehov. Er gyllen stald- eller lagerforsuret har forsuringen desuden den fordel, at man kan benytte egen slangeudlægger til udbringningen. Udbringer man forsuret gylle uden nedfældning før såning, skal man være opmærksom på, at dette kræver, at der supplerende skal udbringes forsuret gylle til et vintersæds- eller vinterrapsareal svarende til 20 % af det vårsædsareal der tilføres forsuret gylle, samt at kommunalbestyrelsen skriftligt orienteres om, hvilke arealer der er omfattet.

Udbringning efter fremspiring

Udbringning efter fremspiring kan være et alternativ til udbringning før såning, eksempelvis hvis vedvarende regn forsinker udbringningen. Generelt må gylleudbringning ikke forsinke såningen. Er det såvej, så så! Gyllen kan vente. Forsøg har således vist, at udsættelse af såtidspunktet kan koste 20 kg kerne pr. ha for hver dag såtidspunktet udsættes.

Udbringning i den fremspirende afgrøde sker ved brug af slæbeslanger. Her skal man være opmærksom på, at dette fører til et højere ammoniaktab end nedfældning. Der skal derfor ekstra fokus på vejrforholdene ved udbringningen. Vindstille køligt vejr med udsigt til nedbør eller aftenudbringning er ofte ideelt. Efter fremspiring er der en periode på 4-5 uger, hvor gylleudbringningen kan ske, så her er der gode muligheder for at udvælge sig en periode, hvor risikoen for ammoniakfordampning er lav. Tilsvarende kan man øge kvælstofudnyttelsen ved at begrænse ammoniaktabet ved lager- eller markforsuring af gyllen (Tabel 2). Dette kan specielt være fordelagtigt hvis én eller flere af følgende forhold er opfyldt:

- Vejret er varmt, blæsende og tørt
- Gyllen er tyk
- pH-værdien i gyllen er høj, f.eks. ved udbringning af afgasset gylle
- Afgrøden er lav og tynd
- Jorden er tør og skorpet.

Vær desuden opmærksom på, at forsøg har vist, at ammoniaktabet kan reduceres markant, hvis man sikrer at slangerne udbringer gyllen så tæt på jorden som muligt og ikke 30-40 cm over jorden, som man nogle gange ser.

Hvis man først ønsker at udbringe gyllen i buskningsstadiet, skal afgrøden inden såningen være grundgødet med 30-40 kg kvælstof i form af handelsgødning for at sikre afgrøden en tilstrækkelig forsyning af næringsstoffer i den første del af vækstsæsonen.

Gød optimalt – kend indholdet i din gylle!

Ud over at kende niveauet for markeffekten af den valgte udbringningsstrategi, er det vigtigt at kende indholdet af næringsstoffer i den gylle der udbringes. Læs om **SAGROs gylleanalyser** [her](#)

Gylles næringsstofkoncentration varierer meget mellem besætninger og gylletanke – og den svarer sjældent til normberegningen. En optimal gødningsstrategi kræver derfor kendskab til gyllens indhold af næringsstoffer for at ramme det økonomisk optimale tilførselsniveau. Det anbefales derfor, at der udtages en prøve af gyllen før udbringningssæsonen. Tilpas gødningsplanen i forhold til resultaterne af analyserne.

Husk reglerne for forsuring af gylle

Da forsuring ikke har helt samme effekt som nedfældning, målt på ammoniakfordampningstab, skal der ifølge Husdyrgødningsbekendtgørelsen forures 0,2 ha i vintersæd for hver hektar vårsædsareal der tilføres forsuret gyllen inden såning. Inden gyllen udbringes, skal kommunen informeres om hvilke arealer, der tilføres forsuret gylle.

Tabel 1. pH krav ved forsuring af gylle med forskellige teknologier før det udbringes til vårsæd.

Teknik	Gylletype	pH-krav
SyreN og SyreN ⁺ Markforsuring	Kvæg- og svinegylle	Maks. 6,4
	Øvrige gylletyper + afgasset gylle	Maks. 6,0
Kyndestoft AcidLine +/- N Markforsuring	Alle gylletyper + afgasset gylle	Maks. 6,0
Tankforsuring	Alle gylletyper + afgasset gylle	5,5 – maks. 6,0 ved udbringning
Staldforsuring	Kvæg- og svinegylle	5,5 – maks. 6,0 ved udbringning

Som landmand skal du være opmærksom på, at der ved udbringning af forsuret gylle er krav om dokumentation for at forsuren har mindst samme effekt som nedfældning, og at denne dokumentation skal opbevares i fem år og udleveres på forlangende af kontrolmyndighed.

REGLER OG TILSKUD

Gødningsregnskab og sprøjtejournalindberetning – fristen er udsat

Af planterådgiver Susanne Frydendal Nielsen

Fristen for rettidig indsendelse af gødningsregnskab og sprøjtejournalindberetning for året 2018-2019 er blevet udsat til d. 30. april 2020.

Fristen for rettidig indsendelse af fællesskemaet, også kendt som EU-ansøgningen, er ikke ændret, og er stadig d. 17. april 2020.

ARRANGEMENTER

Arrangementer og besøg

Grundet Covid-19 og Corona, kommer det næppe som en overraskelse at vi ikke afholder arrangementer, foreløbigt ind til påsken er ovre. Vi står dog stadig til rådighed til markbesøg, hvor vi selvfølgelig overholder alle sundhedsstyrelsens retningslinjer. Der er jo frisk luft omkring os og god plads, når vi er i marken. Så tøv ikke og aftal gerne et markbesøg, hvis markerne trænger til et eftersyn, eller du mangler et par ekstra øjne på situationen.